

Икона от Басарбовския манастир,
bg.wikipedia.org

Свети преподобни Димитър Басарбовски

† 1685 година
Чества се на 27 октомври

Житие на свети Димитър Басарбовски

Преподобни Димитър Басарбовски се родил в село Басарбово, което се намира на 8-9 километра от град Русе. Преподобни Паисий Хилендарски в своята "Славянобългарска история" сочи 1685 г. навярно като година на смъртта му.

Според свети Паисий той бил цивилно лице. Живеел просто. Имал няколко овци. Засадил си малко лозе до една река. Там си направил малка колиба. Прекарал целия си живот сам. Със светия си живот угодил на Бога. На същото място умрял и там бил погребан. По-късно Бог открил на някои човеци неговите мощи. Последните били пренесени в село Басарбово, Русенско. Край тях ставали изцеления. Така с простото си житие свети Димитър просиял сред българския народ. Бог го прославил посмъртно с много чудеса.

Според румънския синаксар той бил селски пастир на животни. Бил с чувствителна съвест. Имал страх Божи. Веднъж, като изкарвал животните на полето, от невнимание стъпнал едно птиче гнездо с птиченцата. Този случай така му подействувал, че за наказание три години ни зиме, ни лете не обул виновния крак.

Друго предание говори, че бил женен, но без деца. Подир смъртта на жена си постъпил в пещерния манастир до родното си село. Там бил постриган за монах. Подвизавал се усърдно. Възпитал в себе си всички възвишени добродетели на истински монах. Предвидил смъртта си. Излязъл от манастира, легнал между два камъка на брега на близката река Лом и там предал на Господа душата си. Подир някое време паднал пороен дъжд. Водата свлякла тия два камъка заедно със светитемощи на преподобния в реката. Мощите лежали известно време във водата. Преподобни Димитър се явил на една бесновата девица от село Басарбово и й казал, че ще я излекува от болестта ѝ, щом като извади мощите му от реката. Мощите били извадени и положени в селската църква. Бесноватата девица била излекувана. Такова благодатно изцеление получавали много други болни от различни болести.

Две боголюбиви сестри от близкото село Червена вода благоговейно почитали преподобния. Поискали тайно да си откраднат от мощите му частица за новопостроения от тях храм. Но колата им не могла да тръгне, докато не се разкаjali и не върнали откраднатата частица.

Търновският митрополит Никифор дошъл да се поклони на мощите с група духовници. В тая група бил и монах Лаврентий. Той се опитал като целува мощите, да си отхапе частица. Ноустата му останала отворена до момента, докогато със сълзи на очи се покаял.

Преславският епископ Йоаникий тежко заболял. Поискал да го занесат при преподобни Димитър. Положили го при ковчега му. След като била отслужена божествена литургия, той оздравял напълно.

Турчин решил една нощ да ограби църквата на преподобния. Докоснал се до сребърните кандила. Нозете му се схванали. Сутринта богомолци го изнесли на ръце из църквата. Този човек до края на живота си пълзял по улиците на град Русе и просел милостиня.

Угро-влахийски воевода пожелал да има мощите на преподобни Димитър Басарбовски в своята домашна църква. С такава мисия изпратил в Басарбово боляри и свещеници. Но светецът не разрешил да пренесат мощите му през Дунава. Удивени, пратениците решили да разберат волята на Божия угодник. Поставили мощите в кола с невпръгани дотогава юнци. Оставили

животните свободни. Юнците отишли с колата направо в Басарбово и спрели пред църквата.

В 1774 г., когато бушувала една от руско-турските войни, руският генерал Петър Салтиков наредил мощите на преподобни Димитър да бъдат отнесени в Русия. Букурещкият българин Димитър Поклонник, който служел за преводач при генерала, го помолил да ги остави в Букурещ като обезщетение срещу загубите на румънския народ във войната. Генералът се съгласил. Оттогава тези свети мощи почиват в Букурещ, в църквата "Три светители".

© *Жития на светиите*. Синодално издателство, София, 1991 година, под редакцията на Партений, епископ Левкийски и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).

Друго житие на свети Димитър Басарбовски

В 27-мия ден на месец октомври светата Православна църква чества паметта на преподобния наш отец Димитър Басарбовски.

Той бил родом от село Басарбово, разположено около река Лом, Русенско. Бил син на бедни, но благочестиви родители. Със своите добродетели прославил не само себе си, но и своите родители, селото си и целия български народ. Юношеството си прекарал не в овладяване на наука и разни изкуства, нито пък на някой занаят. Не се занимавал с игри и други развлечения. От всичко това юношата се пазел и отчуждавал, а се предал на изучаване на най-важното изкуство – усвояване добродетелите на Авраам, Исаак и Иаков, чрез които се приближил до Бога и Му станал мил. Още от малък обичал домашните животни и като патриарх Иаков се грижел и водел на паша добитък на своите съселяни. С голямо внимание и усърдие се грижел за животните и вечер ги отвеждал по домовете на притежателите им. Ако понякога се случело да се загуби някое добиче, младият човек, за да го запази от зверовете, цяла нощ го търсел и не се прибирал у дома, докато не го намерел и предадал на стопанина му.

При това Димитър бил жалостив и милостив към всички живи същества. Ако някога се случвало да нанесе някаква повреда върху тях, той сърдечно се съкрушавал и дълбоко се разкайвал за нанесеното зло. Така например, веднъж па невнимание стъпнал едно птиче гнездо и смачкал малките пиленца. Когато забелязал това, толкова много се съкрушил от

тази постъпка, че сметнал това престъпление за човекоубийство и веднага наложил наказание на крака си: три години да не го обува с обувка. И наистина три години не обувал крака си, с който смачкал малките пиленца. Лятно време кракът се наранявал от камъните, тръните и бодлите, а зимно време премръзвал от студа.

Благодарение на тези си подвизи, той се сдобил с всички външни и вътрешни добри дела, покорил всички плътски похоти и страсти и се изкачил високо по стълбицата на нравственото съвършенство. Сатаната, виждайки неговите подвизи и нравствено съвършенство, непрекъснато го изкусявал. Обаче нищо не намирал в него за обвинение. Тогава преподобният оставил всичко, що е било в света и се отдалечил от селото. За да може да беседва с Бога в пълна тишина и спокойствие, свети Димитър решил да се уедини в манастир. Бог му помогнал да изпълни намерението си. Щом се отдалечил от селото, по течението на река Русенски Лом, намерил една пещера, която е била вече манастир. Там той дал монашески обети и радостно запял: "Се удалихся, бегая водворихся в пустыни". Заедно с пострижението на косите си изоставил всичко, което би могло да го отклони от нравственото усъвършенстване, като изоставил мимолетните удоволствия и наслади.

Като се освободил от всичко земно и светско той започнал борба с всички изкушения и съблазни. Обикнал строгия пост и денонощно се подвизавал в молитви и поклони, изпълнен със страх Божий. Изгонил от себе си всички нечисти мисли и желания и се предал на монашески подвизи. Изтощавал своето тяло, за да се възвиси по-леко в Горния Иерусалим, покорявал златос добро, като устремявал взор само към духовни предмети, поради което му се откривали неизказаните Божии тайни.

Текстът е копиран от интернетния сайт Скален манастир "Св. Димитър Басарбовски"

Скален манастир „Св. Димитър Басарбовски“

Скалният манастир „Св. Димитър Басарбовски“ се намира в непосредствена близост до Русе, в землището на село Бесарбово, в скалите край река Русенски Лом. Това е и единственият действащ скален манастир в съвременната територия на България. Той е функционирал през вековете наред с близките и прочути скални манастири край село Иваново, също по поречието на река Русенски Лом, както и скалните манастири край близкия средновековен град Червен.

Басарбовски скален манастир

Иконостасът в новопостроената църква на манастира

В периода на Второто Българско царство (XII – XIV век) днешният Басарбовски скален манастир е бил част от голям манастирски исихастки комплекс, обхващащ каньона на река Русенски Лом и притоците Бели и Черни Лом. Във варовиковите скали монасите исихасти (от гр. исихия – мълчание, тишина) са издълбали своите параклиси и килии. Далеч от светската суета те живеели просто и аскетично. Единствената цел, с която пребивавали в постоянна молитва, лишения и безмълвие, била да видят Христа в истинската Му светлина – тази, в която Той се явил на планината Тавор.

Св. патриарх Йоаким I (паметта му се чества на 18 януари), който дошъл от Света гора Атонска в Русенското Поломие, също пребивавал в скалните манастири край селата Красен, Иваново и Басарбово. През 1235 г. при царуването на цар Йоан Асен II той бил избран за Търновски патриарх и канонично утвърден за такъв от събора в Лампсак през същата година.

Според исторически изследвания Басарбовския манастир бил посветен на св. Теодор Тирон и св. Теодор Стратилат. Ктитор на манастира станала царица Теодора – първа съпруга на цар Йоан Александър и дъщеря на влашкия войвода Иванко Басараб (основател на първата владетелска династия на Влахия). От там произлиза и името на манастира. Иванко Басараб като царски тъст притежавал тази земя.

След османското нашествие скалните килии и църкви в различно време запустявали. В османски данъчен регистър от 1479 – 1480 г. се споменава за „Манастир Басарба”. По-късно сведения за светата обител черпим от житието на св. Софроний Български (или Басарбовски, честван на 28 май), живял през XVI в. като монах в Басарбовския манастир. Споминал се от насилствена смърт в манастира. След неговото погребението на гроба му започнали да стават чудеса. На третата година отворили гроба му и открили тялото му нетленно и благоуханно. Мощите му се намират в Сърбия.

През XVII век в Басарбовския манастир се подвизавал единствения знаен светец от Русенския регион, родом от с. Басарбово – св. Димитрий Басарбовски (чества се на 27 октомври). За това свидетелства преп. Паисий Хилендарски (паметта му отбелязваме на 19 юни) в неговата „История Славяноболгарская”. Св. Димитрий бил духовен пастир на с. Басарбово, прел монашество в Басарбовския манастир. Св. Паисий споменава за година на успението му – 1685.

Мощите му били открити по чудесен начин в р. Русенски Лом, срещу манастира. На мощите на светеца ставали много чудеса и изцеления.

На 10 юли 1774 г. завършила една от многото Руско-турски войни и в с. Кючук Кайнарджа и бил подписан мирен договор. Русия била победителка. Клауза в договора давала право на Русия да покровителства православните християни на територията на Османската империя. Генерал Иван Петрович Салтиков († 1805 г., син на генерал-фелдмаршал Пьотр Семьонович Салтиков † 1772 г.), трябвало да пренесе мощите на св. Димитрий Басарбовски в Русия. Пътят им минавал през Букурещ, където те стигнали на 13 юли 1774 г.

В града имало чумна епидемия. След като мощите влезли в Букурещ никой повече не умрял от чума. Жителите на града, между които имало и много българи, изпросили от генерала да остави мощите в Букурещ. Важна роля за това изиграл преводачът българин Димитър Мент Поклонник. Това станало при светителството на Унгро-Влашкия митрополит Григорий II (1760-1777 г.). И до днес св. мощи се намират в катедралата „Св. св. Константин и Елена”, сега Патриаршески храм.

След св. Димитрий не е известно в манастира да е имало монаси. През 1912 година

Басарбовския манастир е обект на археологично проучване от изследователя на българските старини Карел Шкорпил.

На 1 май (14 май ст.ст.) 1937 г., деня на св. прор. Йеремя, при светителстването на Доростолския и Червенски митрополит Михаил (†1961) е възстановен Басарбовския скален манастир. Първият жител на манастира е монах Хрисант (†1961 г.), дошъл от Преображенския манастир край Търново. От възстановяването си до скоро в св. обител е имало само по един монах, като последователно са пребивавали монах Партений, архимандрит Севастиан, йеромонах Иларион и други.

На 24 септември 2005 г. е положен основен камък за нов манастирски храм „Св. Преображение Господне“, а на 27 октомври 2005 г. по случай 320 години от успението на преп. Димитрий, с благословието на блаженопочившия румънски патриарх Теоктист († 2007 г.), манастирът получи най-скъпоценния дар от Румънската патриаршия – житийна икона с вградена частица от мощите на св. Димитрий Басарбовски.

След дългогодишен застои на строителството на новия манастирски храм, с неуморните усилия на Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум и манастирското братство во главе с игумена архим. Антоний, днес новата манастирска църква „Преображение Господне“ е в процес на цялостно довършване и благоукрояване, за да посреще за духовна утеха хилядите поклонници посещаващи св. обител.

17.04.2016 | Манастири | www.rusenska-mitropolia.bg

Раката с мощите на свети Димитър Басарбовски в храм „Св.св. Константин и Елена“, гр. Букурещ

Икона с вградени мощи на светеца в новопостроената църква на Басарбовския скален манастир.

2022 г